

UČEBNÝ PLÁN

pre

školy ev. a. vyzn.

SENIORÁTU TRENČANSKÉHO

roku 1885 vydaný.

TRENČÍN.

Rychlotlač Fr. X. Skarnitzla.

1885.

UČEBNÝ PLÁN

pre

školy ev. a. vyzn.

seniorátu Trenčanského

roku 1885 vydaný.

63 227664/2
4

TRENČÍN.

Rychlotlač Fr. X. Skarnitzla.

1885.

Provizie
1969

Slovenská pedagogická knižnica Bratislava	
Sign.	
Prir. čís.	123107

H 449 (15)

I. Učebné predmety.

1. *Viero a mravoveda*: a) Malý Lutherov Katechismus; b) Výklad Lutherovho Katechismu; c) Biblické historie; d) Cirkevní dejepis; e) Cirkevní spev; f) Nedelnie texty.

2. *Materinská a maďarská reč*: a) Cvičenie umu a reči spojené s vyučovaním reči maďarskej; b) Písanie a čítanie; c) Mluvničné cvičenie.

3. *Počto a meroveda*.

4. *Dejepisné predmety*: a) Zemepis; b) Dejepis; c) Ústavoveda.

5. *Prírodovedecké predmety*: a) Prírodopis; b) Silozpyt; c) Hospodárske a zahradnícke cvičenia.

6. *Telocvik*.

7. *Predmety umelecké*: a) Spev; b) Kreslenie.

II. Rozvrh a rozsiahlosť učebných predmetov dľa školských rokov.

1. Viero a mravoveda.

Trieda I.

a) *Učenie modlitieb*. Okrem Modlitby Páne, modlitbu ranniu, večerniu, pred jedlom, po jedle, za rodičov atd. K tomu odpovedajú na snadnejšie otázky o stvorení, o Bohu atd. b) *Z biblických historii* snadnejších dľa počutia asi 4—5 (s druhými triedami spolu.) c) *Nábožný spev*: asi 5—6 piesni snadnejších (s inými triedami).

Trieda II.

a) *Úvod* Lutherovho Katechismu; stručný pochop o stvorení, o Bohu, o hriechu atď. Vybrané *výpovede písma sv.* z Bežového Šlabikára. b) *Biblické historie* asi 5—6 (s druhými triedami spolu). c) *Nábožný spev*, 5—6 piesní snadnejších (s inými triedami).

Trieda III.

a) *Úvod* Lutherovho Katechismu a *tri prvé* čiastky; *čítanie a vysvetľovanie* sem prislúchajúcich článkov Čítanky II-hej; *výpovede písma sv.* z tejže Čítanky. b) *Biblické historie*: dľa počutia a vyprávania učiteľovho asi 5—10 snadnejších (s inými triedami). c) *Spev cirkevný*: 10—12 piesní.

Trieda IV.

a) Opakovanie *úvodu a prvých troch* čiastok malého Lutherovho Kátechismu a potom prebranie *ostatných dvoch* čiastok. *Texty*, z ktorých sa v pôste a v nedelách Trojičných katechisuje. b) *Biblické historie* s triedou V. a VI. spolu dľa Čítanky III-tej. V školách, v ktorých sa vyučujú triedy III. a IV. spoločne, môžu sa prebrať historie v Čítanke II-hej obsažené a učiteľovými slovami rozšírené. c) *Spev cirkevný* (spolu s inými triedami, menovite s V. a VI.).

Trieda V—VI.

a) *Náboženstvo*. Výklad Luth. Katechismu dľa Lešky, a síce jeden rok prvú čiastku, druhý rok druhú a tretiu čiastku. Výklad 4 a 5 čiastky dostatočný je podľa malého Luth. Katechismu. b) *Texty*, z ktorých sa v pôste a v nedelách Trojičných katechisuje. c) *Biblické historie* v Čítanke III-ej obsažené, voľne vyprávať. d) *Dejepis cirkevný* dľa obrazov v Čítanke III-tej obsažených. e) *Spev cirkevný*. Počet piesní pre celý školský beh obnáša asi 60 ktoré sa na dvaročné (po 30), alebo na triročné (po 20 piesní) rozdelia, tak že každý rok 30, poťažne len 20 piesní vo všet-

kých triedach sa prebere. Do tohoto počtu nevratujú sa raňajšie, odpoľudnajúšie a večernie piesne, ktorým sa dietky jednak doma, jednak pred započatím a dokončením vyučovania snadno naučia.

2. Materinská a maďarská reč.

Trieda I.

a) *Názorné vyučovanie* (cvičenie umu a reči). Poznávanie školských predmetov dľa mena, polohy, podoby, látky, užitku lebo škodlivosti. Porovnávanie a rozoznávajúce predmetov školských. Jadrné a správne vyslovovanie pochopov. Učiteľ má dbať, aby už známe predmety žiaci sami slovami svojimi opísali. Zo školy príde sa do rodičovského domu a na predmety v tomže sa nachodiace. Dobre tu posluží vys. vládou vydané „Cvičenie umu a reči.“ Poznávajúce predmety pomenuje učiteľ i maďarsky, a dáva jich tiež dietkam pomenovať, skrze čo cvičia sa jednak slová tie vyslovovať, jednak si maďarské jejich významy osvojujú. Slovenské veršičky, zvlášte mravy a cit ušľachtujúce, slúžia tu ku cvičeniu pamäti. b) *Písmom-čítanie*. Jakonáhle previedol učiteľ dietky cez prvopočiatky kreslenia, obsažené v cvičeniach umu a reči, ihneď pustí sa do vyučovania písania najjednoduchších písmen, a postupuje tu dľa Čítanky I-vej naraz v písmom-čítaní. c) *Materinská reč*. Pri cvičení umu a reči hľadať sa má k tomu, aby dietky oboznámily sa dôkladne s predmetami, — aby slová v jednoduché skladať znaly vety, a aby čítanému rozumely.

Trieda II.

a) *Názorné vyučovanie*. Po oboznámení sa s predmetami domu rodičovského, prejde sa na predmety okolo neho sa nachodiace. Ďalej oboznamujú sa dietky s rodinným, spoločenským a občianskym životom obce. Prejde sa na okolie a hranice obce; preberú sa článočky Čítanky I-ej: Pole-

lúka. Hora. Voda. Zem. Obloha nebeská. Týdeň, mesiac, rok. Človek. Vo vyučovaní maďarčiny postupuje tak, že mená všetkých prebraných predmetov i po maďarsky do pamäti dieťok vstúpuje, čím dieťky nadobúdajú si istú zásobu slov. I v tejto triede majú sa dieťky rozličným učiteľom. b) *Čítanie a písanie*. Z Čítanky I-vej cvičí sa plynné a zároveň srozumiteľné čítanie, žeby dieťa obsah článku schopné bolo vlastnými predniesť slovami. Pri vyučovaní písania, nech píše sám učiteľ na tabulu mená v cvičeniach umu a reči očuté alebo v Čítanke prichodiace, a dáva jich deťom z tabule odpisovať. Nech sa tu upotrebia i Bežové Písanky. c) *Mlwnica*. Keď už deti plynnejšie čítajú, nech rozkladajú krátke vety na slová, slová na slabiky, slabiky na hlásky. Počet hlások. Samohlásky, spoluhlásky, dvojhásky. Dlhé a krátke samohlásky. Veľiké písmeny na začiatku vety. Bodka.

Trieda III.

a) *Ovčenie umu a reči* v tejto triede obmedzí sa na plynné čítanie, prísne ale má sa k tomu dozerat, aby dieťa rozumelo aj obsah a nielen slová prečítaného článku, nasledovne aby v stave bolo náležitý klást prízvuk nielen na vety, lež aj na celý čítací kus. Na základe Szirmai-Riznerovej maď. knižočky (I.), učia sa dieťky menovať veci, jich vlastnosti a činnosti, a úlohy prekladajú z maďarčiny do slovenčiny a naopak, najprv ústne, potom písne. b) Pri cvičení *písania* v triede tejto majú sa dieťky ďalej povzbudzovať ku vlastnej usilovnosti. Tie veršičky, ktorým sa dosiaľ naučily, a ľahšie čítacie články, nech z pamäti vpisujú do svojich sošitkov. Na písanie maďarské tiež nech sa klade váha. c) *Mlwnica*. Opakovanie z predošlých rokov. Podmet a výrok (prísudok). Jednoduchá veta. Jednotný a množný počet. Rozširovanie jednoduchej vety doplnujúcimi slovami. Spojenie jednoduchých a rozšírených viet. Rody. Odvodzovanie slov. Slabiky základnie, predpony a prípony. Spojky. Znakoslovie.

Trieda IV.

a) *Čítanie* so smyslom a prízvukom; rozberanie a prednesenie čítaného. b) Pri *písaní* vyvolia sa články z Čítanky a voľne sa vypracujú. Písanie z predpisov slovenských (Bežových) a maďarských (Horovitzových). c) *Mluvnica*. Opakovanie rozšírených jednoduchých viet. Rozšírenie jednoduchých viet medzi vetami. Složené vety. Cvičenie ústne a písobné v prekladaní zo slovenčiny do maďarčiny a naopak.

Trieda V—VI.

a) *Čítanie* rozborné s voľným vyprávaním čítaného. b) *Písanie*. Krasopis. Opisy predmetov prírodných a jednotlivých vidiekov. Listy. Prosbopisy. Smluvy. Pojistky. Účty. c) *Mluvnica*. Vo spojení s čítaním a písmom mluvnice pochopy z predošlých rokov zopakovať a zvláštnu váhu klásť na pravopis. V prekladaní sa pokračuje. Zásoba slov sa šíri. Ľahšie rozhovory v reči maďarskej.

Trieda VII—IX.

V triedach opakovacích má sa vyučovanie čítania spojiť s čítaním a dopodrobným preberaním predmetov v Čítanke III-ej obsažených, pričom má sa ohľad brať aj na opakovanie mluvnicejších regul. Podobne nech sa vyučuje i maďarskému čítaniu. V hodine k písaniu určenej má sa hlavný zreteľ obrátiť na zostavovanie písemností (listín) v praktickom živote užívaných. K vôli cvičeniu pamäti, za úlohu domácu, nech sa dávajú k naučeniu básne Čítanky II. a III. a daktoré ľahšie básničky maďarské.

3. Počto. a meroveda.

Trieda I.

a) *Počtoveda*. Názorné vyučovanie v čísliciach 1—10, potom abstraktné; v tomže kruhu číslic prevedenie štyroch výkonov v hlave i na tabule. Po náležitom ukončení prvého

odseku, nasleduje druhý od 1—20. b) *Meroveda*. Spojená s cvičením umu a reči, ku pr. pri polohe a podobe predmetov.

Trieda II.

a) Kruh číslic od 1—100 z pamäti i na tabule a v tomže kruhu štyri výkony. b) *Meroveda* i tu je spojená s cvičením umu a reči.

Trieda III.

a) *Počtoveda*. V tomto roku siaha vyučovanie v počtovede od 1—1000. Prevedenie štyroch výkonov z pamäti i na tabule; pochop zlomkov. b) *Meroveda*. Ďalšie vyvíjanie merovedeckých pochopov zvlášte pri cvičeniach kreslických.

Trieda IV.

a) *Počtoveda*. Opakuje sa to, čo bolo prebraté v triede III. Delenie s dvoma číslicami. Desatinné zlomky. b) *Meroveda*. Jako v triede III.

Trieda V.

a) *Počtoveda*. Opakovanie štyroch výkonov s obecnými číslicami a s desatinnými zlomkami. Obecné zlomky. Miery, váhy, peniaze, časomiera. b) *Meroveda*. Oboznámenie žiakov so spôsobom používania pravídka, kružidla, metra, a poučuje čo je bod, čiara, priestor, čo sú ubly, trojuhelníky a 4-uhelníky.

Trieda VI.

a) *Počtoveda*. Pri ustavičnom cvičení v posledných triedach prebraného učiva zvláštny zreteľ brat sa má ku počtom hospodárskym a remeselníckym, pri dievčatách k počtom o domácom hospodárstve.

Trieda VII—IX.

V triedach opakovačích sa z počtov všetky dosiaľ prebrané spôsoby opakujú; menovite veľká klade sa váha na to, aby úlohy tu prevádzané, vždy smerovali ku praktickému životu.

4. Dejepisné predmety.

Trieda I—II.

Učí sa zemepisným pochopom vo spojení s názorným vyučovaním.

Trieda III.

Opakovanie miestnych zemepisných pochopov, poznanie zemevidu obzvlášte domáceho, pri tom pojmy topické: rovina, vršok, vrch, dolina, prameň, jarčok, potok atd.; poukazuje sa na zvláštnosť obyvateľov bydliska (obyčaje, stav, zamestnanie, priemysel, kupectvo), ďalej na znamenitejšie v tom kraji sa nachádzajúce živočíchy, rastliny, zeminy a kamene.

Trieda IV.

Z miestopisu prejde sa na okres, stolicu, vlast. O tejto len v stručnosti. Z Čítanky II. zemepisné články.

Trieda V.

a) *Zemepis*. Kráľovstvo Uhorské obširnejšie, o Europe povrchne. b) *Dejepis*. Prezsať sa majú také obrazy z dejepisu vlasti, ktoréby pôsobili na povahu žiakovú a rozžihaly v ňom *opravdovú lásku k vlasti*.

Trieda VI.

a) *Zemepis*. Opakovanie celého učiva zemepisného. Najobčajnejšie rozdelenie povrhu zemského, päť hlavných morí. O zemi, jej podobe, otáčaní sa zeme okolo svojej osy a okolo slnka. Dennie a ročné časy. Druhy hviezd. b) *Dejepis*. Obrázky a poviedky z dejepisu vlasti a znamenitejších národov dľa Čítanky III. c) *Ústavoveda*. Hlavnéjšie taHy najdôležitejších občianskych práv a povinností, dľa Čítanky III.

Trieda VII—IX.

V triedach opakovacích zo zemepisného a dejepisného učiva, preberajú sa články v Čítanke III. obsažené. K vyučovaniu ústavovedy podobne tejže Čítanky článok „*Uhorská država a jej ústava*“ slúžiť môže.

5. Prírodovedecké predmety.

Trieda I—IV.

Vyučovanie prírodopisné splyva v I. a II. triede s vyučovaním názorným, v III. a IV. triede s čítaním a výkladom článkov prírodopisných v Čítanke II. obsažených.

Trieda V—VI.

a) Na základe *názoru* a s použitím Čítanky sa opisujú prírodopisní jednotlivci; najdôležitejšie užitočné a škodlivé zvieratá, rastliny a nerasty. Prírodniny sa pozorujú vzhľadom ku roľníctvu a priemyslu. Sústavné podelenie prírodných tvorov. Konečne podá sa poučenie o *tele ľudskom* a čo najdôležitejšieho zo *zdravovedy*. b) *Silozpyt*. V VI-tej, poťažne (kde je viac učiteľov) v V. triede majú sa žiaci oboznámiť s najdôležitejšími a najjednoduchšími silozpytnými a lučebnými premenami vzhľadom ku potrebám životným a úkazom prírodným. Látku poskytuje Čítanka III. c) *Hospodárstvo*, k jehož vyučovaniu články Čítanky III. dostatočného poskytujú učiva, má sa zvlášte v mesiacoch jarných a jesenných, viac praktický než teoretický, prednášať.

6. Telocvik.

Telocviku má sa vyučovať vo dvoch skupeninách; jednu skupeninu nech tvoria triedy I—III, druhú, triedy IV—VI. A tu nech sa diatky cvičia v radových a v slobodných cvičeniach, v skokoch, v cvičeniach na náradí a v daktorých hrách, ku čomu poslúži, pomimo inorečových návodov, dobre návod dr. Zochov.

7. Umelecké predmety.

a) Okrem spevu cirkevného, má sa vyučovať i *spevu svetskému* a síce jedno, a kde možno i viachlasnému. Látka prostónárodného spevu má byť obsahu vážneho, bo účelom takéhoto spevu nenie len vzbudenie a vzdelanie smyslu hu-

dobného, ale aj šľachtenie mysli a oživovanie *vlasteneckého* citu. Spev je veľmi príhodný prostriedok k povzbudeniu ustatej pozornosti, a preto s dieťkami nie len vo zvláštnych hodinách, ale aj medzi vyučovaním iných predmetov nádobno je kedy tedy jednu pieseň zaspievať. b) Učiteľ sa z počiatku obmedzuje na ručné cvičenie vyskytujúce sa v cvičeniach umu a reči, jako aj vo vyučovaní písma, na kreslenie bodov a rovných čiar. Schopnejšie deti odkresľujú z tabule jednoduché podoby, na pr. križe, tabule, obloky, rebríky, mreže; ďalej sa cvičia v čiarach šikmých a krivých a z tých — keď najprv všetko sám učiteľ na tabule ukáže — zostavujú a kreslia rozličné podoby, rastliny, jednoduché nástroje, náradia, stavby, ba i zvieratá. Ku takémuto kresleniu dobrý návod podáva „Návod“ Maszákov.

III. Rozdelenie vyučovacieho času.

(Všeobecný hodinový rozvrh.)

Aby sa zo všetkých predmetov v každej triede toľko prebralo, koľko toho zákon požaduje, musia tiež predmety podelené byť na isté hodiny, ktoré sa majú pravidelne zachovať.

Z pomedzi predmetov najviac času venovať sa má viero- a mravovede, čítaniu, písaniu, materinskej a maďarskej reči, a počtom.

Ostatným predmetom, zvlášte v školách s jedným učiteľom, nech sa vyučuje pomocou Čítaniek; zemepisu pomocou vhodných zemevidov, prírodopisu pomocou obrazov a sbierok, silozpytu pomocou aspon tých najjednoduchších nástrojov a nástenných obrazov, možno len s prospechom vyučovať.

Požaduje sa, aby učiteľ jak dopoludnia tak aj odpoľudnia s každou triedou, čo len za pôľ hodiny sa ústne zanašal. Aby sa toto docielilo, musia byť predmety tak podelené, že každú pôľ hodinu s inou triedou má byť zamestknaný; ostatné triedy ale pod tým časom, nech zamestknáva tichou prácou.

V nasledujúcich dvoch tabulkách ten počet týdenných hodín je vyložený, ktorý učiteľ s deťmi strávi; ostatný čas má byť venovaný tichému zamestknaniu.

Vyznačené týdenné hodiny, jak učiteľ tak i žiak, povinný je zachovať.

Hodinový poriadok, podpísaný predsedom školskej stolice, a triednym učiteľom musí byť vyvesený v škole na príhodnom mieste, a bez privolenia školskej stolice, nesmie sa na ňom ničoho meniť.

1. Hodinový rozvrh v škole s jedným učiteľom.

P r e d m e t y	A) <i>Učiteľ</i>						Súčet učiteľových týždenných hodín
	Trieda						
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
Viero a mravoveda	2	2	2	2	2	2	6
Cvičenie umu a reči s maďarskou rečou	1	4	2	2	2	2	9
Písanie a čítanie maď.-slovenské a materinská reč	2	2	2	2	2	2	8
Počto- a meroveda	1	2	2	2	1	1	6
Dejepisné predmety					2	2	2
Prírodopisné predmety					1	1	1
Spev	1	1	1	1	1	1	2
Telocvik	1	1	1	1	1	1	2
Hospodárske a zahradnícke cvičenia			V príhodnú dobu v stredu a sobotu po pol.				
	Súčet hodín						36

2. Hodinový rozvrh v škole s dvoma učiteľmi.

P r e d m e t	A) Učiteľ			B) Učiteľ				
	Trieda		Súčet hodín tydneň- ných	Trieda				Súčet hodín tydneň- ných
	I.	II.		III.	IV.	V.	VI.	
Viero- a mravoveda	2	2	2	2	2	2	2	4
Cvičenie umu a reči s maďarskou rečou	3	6	9	3	3	3	3	6
Písanie a čítanie v mate- rinskej a maďarskej reči	4	4	8	3	3	2	2	5
Materinská reč	—	2	2	2	2	1	1	3
Počto- a meroveda	2 ¹ / ₂	2 ¹ / ₂	5	3	3	3	3	6
Zemepis	—	—	—	1	1	1	1	2
Dejepis a ústavoveda	—	—	—	—	—	3	3	3
Prírodopis	—	—	—	—	—	1	1	1
Silozpyt	—	—	—	—	—	2	2	2
Spev	1	1	1	1	1	1	1	1
Telocvik	1	1	1	1	1	1	1	1
Hospodárske a zahradní- cke cvičenia	—	—	—	V prihodnú dobu v stredu a sobotu po poľudni				—
Súčet hod.			28					34

IV. Soznam knih a učebných prostriedkov.

A) *Knihy.*

1. K vyučovaniu náboženskému:
 - a) Nový Zákon.
 - b) Tranoscius.
 - c) *Lutherov*: Malý Katechismus.
 - d) *Leškov*: Výklad Luth. Katechismu.
 - e) *Baltíkové*: Biblické a cirkevné deje.
 - f) *Hübnerové*: Biblické deje. (Obe pre učiteľa.)
2. *Bežové*: Čítanky I—III.
3. *Szirmai-Rizner*: Magyarnyelvképző iskola I—III.
4. *Nagy-Nemesányi*: Cvičenie umu a reči. (Pre učít.)
5. *Bežové*: Početnice.
6. *Kördošové*: Počtovedy. (Pre učiteľa.)
7. *Riznerov*: Živočíchopis ku prírodopisným tabulám vys. vládou vydaným. (Pre učiteľa.)
8. *Dr. Zochov*: Telocvik. (Pre učiteľa.)
9. *Kadavého*: Malý spevák.
10. *Maszák*: Útmutató az elemi rajztanításban. (Pre učiteľa.)

B) *Učebné prostriedky.*

1. *Bežové*: Stenové čítacie tabule.
2. *Gönczy*: Fali olvasó tábla.
3. Mapa Palestíny.
4. *Hátsek-Rautmann*: Trencsén megye térképe.
5. *Felkl-Gönczyho*: Zemekule.
6. *Gönczy-Berghaus*: Magyarország fali abrosza.
7. *Gönczy-Berghaus*: Osztrák-magyar monarchia fali abrosza.

8. *Gönczy*: A föld öt része fali abrosza.
9. *Gönczy-Rasch*: Természetrajzi fali ábrái, a iné vhodné.
10. *Gönczy-Bopp*: Természettani fali ábrái.

Poznam. *Iné knihy a učebné prostriedky sa do škol ev. a. v. seniorátu Trenčianského na ten čas nepripúšťajú. Z písaných sošitkov sa vyučovať nedovoľuje.*

Č. 11/885.

Tento učebný plán, hodinový rozvrh, a soznam kníh a učebných prostriedkov pre školy ev. a. vyzn. v senioráte trenčanskom, — prijatý a odobrený bol uzavretím p. č. 11-tým v konvente seniorátu ev. a. vyzn. trenčanského, vydržiavanom v Trenčíne dňa 4-ho Augusta r. 1885.

Karol L. Černo v. r.
senior. notár stavu duchovného.

12319

123197